

ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรม
บริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติด
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1)

Legal Issues Related to Probationers' Social and Public Services
Pursuant to Section 56, Paragraph Two (1) of the Penal Code of
Thailand

ภาคดนัย บุญอินทร์¹

Pakdanai Boonin

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) ที่ได้กำหนดเงื่อนไขและลักษณะในการคุมประพฤติดผู้กระทำความผิดจากการศึกษาพบว่า กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติดในฐานะฝ่ายปกครองกับผู้กระทำความผิดเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานคุมประพฤติด เพื่อให้จำเลยผู้กระทำความผิดถือปฏิบัติตามโดยไม่ได้แบ่งประเภทความผิด หรือข้อหาในการคุมประพฤติดและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนรวมถึงผู้เสียหายในคดีนั้นมีส่วนร่วมในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ก่อให้เกิดปัญหาเมื่อผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมเมื่อพ้นโทษ หรือความผิดแล้วไม่สามารถจะอยู่ร่วมกัน หรือใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้ เมื่อพ้นโทษ หรือความผิดจึงทำให้กฎหมายดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพและปรับเปลี่ยนนิสัยของผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง จากการศึกษาเห็นว่า กรมคุมประพฤติดควรยกฐานะ หรือปรับปรุงระเบียบในการคุมประพฤติดโดยให้ถือลักษณะ ประเภท หรือข้อหาความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่มีมูลเหตุจูงใจที่แตกต่างกันไปคุมประพฤติดตามลักษณะของเจตนาในการกระทำความผิดและควรให้สังคมรวมถึงผู้เสียหายในความผิดนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อให้ตรงกับความต้องการของสังคม รวมถึงผู้เสียหายและจุดประสงค์แห่งการคุมประพฤติดให้เป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติงานได้จริง รวมทั้งกำหนดรูปแบบของ

¹ นิติศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, นักศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายมหาชน), มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, ปัจจุบันทำงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน สถานีตำรวจภูธรบางละมุง.

คณะกรรมการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อกำหนดเงื่อนไขและแนวทางเพิ่มเติมจากระเบียบกลาง รวมถึงจำนวนชั่วโมงในการทำงานบริการสังคมและสาธารณประโยชน์โดยอาจประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา นักจิตวิทยาหรือแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้นำชุมชนโดยให้เป็น ความเห็นชอบจากกรมคุมประพฤติและเจ้าพนักงานคุมประพฤติ

คำสำคัญ: การกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์, ผู้ถูกคุมประพฤติ

Abstract

This research aims to study the legal issues related to probationers' social and public services pursuant to Section 56, Paragraph Two (1) of the Penal Code: Terms and conditions of Probation of Offenders. The law requires that the probation officer acting in his/her capacity as the administrative officer shall has his/her discretion to, set forth any terms and conditions as well as the number of the hours for social and public services served by the probationers. These conditions are not rely on classification of offenses or allowing the injured parties and the public to take part in the correction, treatment, remedy and rehabilitation of the offenders. As a result, many issues arise when the offenders has served their terms and resumed their social life: They fail to fit into the society. Therefore, the probation fails to meet the intentions of correction, treatment, remedy and rehabilitation of the offenders as provided by the law. Based on the study, the Department of Probation should revise the regulations on probation in such way that the nature of probation shall be based on the types of offenses and motives of the offenders and that the injured parties and the public should be allowed to take part in the correction, treatment, remedy and rehabilitation of the offenders to ensure that such probation shall meet the intentions of the intentions of the injured parties and the public. The objectives of probation shall be concrete and achievable in practice. The Offenders Rehabilitation Commission comprising Department of Probation approved educational institute director, psychologist, doctor, social worker and community leader shall be formed to set forth, in addition to the general regulations, the terms and conditions as well as guidelines on the probation, covering the number of hours for social and public services by the probationers.

Keywords: Probationers' Social and Public Services, Probationer

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) ที่บัญญัติให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) บัญญัติว่า “ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร”) เป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้สร้างให้ผู้ถูกคุมประพฤติมีแรงจูงใจในการที่จะพัฒนาตัวเองเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการกระทำความผิดให้กลับมามีอยู่ในสังคม หรืออยู่ร่วมกันในสังคมเมื่อพ้นโทษ นอกจากนั้น พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 และมาตรการคุมประพฤติตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วย การกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคม หรือสาธารณะประโยชน์และการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ก็ไม่ได้กำหนด หรือจำแนกประเภทคดีตามข้อหาของผู้ถูกคุมประพฤติที่มีลักษณะมูลเหตุจูงใจ หรือเจตนาที่แตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาการนำผู้ถูกคุมประพฤติไปรวมกันกับผู้ถูกคุมประพฤติในประเภทคดีอื่นๆ ไปด้วย ดังนั้น บทความวิจัยนี้จะทำการศึกษาประเด็นปัญหาการกำหนดเงื่อนไขและลักษณะในการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข ประเภทคดีในการคุมประพฤติและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงคุมประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียหายในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัด และฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและอุปสรรคเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ประเภทคดีในการคุมประพฤติและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงคุมประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติ
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียหายในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัด และฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

3) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1)

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ปัญหาอุปสรรคในการคุมประพฤติตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 วรรคสอง (1) นั้นควรแก้ไขรูปแบบในการกำหนดกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ เพื่อให้เป็นการแก้ไขเยียวยาผู้กระทำความผิดและสังคม รวมถึงผู้เสียหายและการดำเนินการดังกล่าวควรอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อให้ลักษณะของการกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์เป็นไปตามเป้าหมายในการบำบัดและฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ประเภทคดีในการคุมประพฤติและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงคุมประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติ การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียหายในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) ทั้งนี้ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับระบบงานคุมประพฤติของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศสและนิวซีแลนด์และประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหลักเกณฑ์ของไทยตามพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 และมาตรการคุมประพฤติตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วย การกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์และการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย โดยอาศัยตำราทางกฎหมาย พระราชบัญญัติ วารสารทางกฎหมายและเอกสารอื่นๆ ทั้งที่เป็นข้อเขียนและบทความผ่านในเว็บไซต์ (Internet) รวมทั้งแนวทางปฏิบัติ กฎ ระเบียบของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม กฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการวิเคราะห์ปัญหาที่กำหนดไว้และบทสรุป รวมทั้งข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาและวิธีแก้ไขปัญหาดังต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1) ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ประเภทคดีในการคุมประพฤติและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงคุมประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติ

2) ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียหายในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

3) ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการกระทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้ถูกคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1)

2. ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาพิจารณาแต่ละประเด็นได้ดังนี้

2.1 การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ประเภทคดีในการคุมประพฤติและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงคุมประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติ พบว่า พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วย การกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวันและแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์และการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติในฐานะฝ่ายปกครองกับผู้กระทำความผิดเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงและให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้จำเลยผู้กระทำความผิดถือปฏิบัติตามโดยไม่ได้แบ่งประเภทความผิด หรือข้อหาในการคุมประพฤติ เมื่อพิจารณาการนำมาตรการทำงานบริการสังคมมาปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้น ในแต่ละประเทศจะมีการนำมาใช้ในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่มีแนวคิดพื้นฐานที่มาจากความเห็นถึงประโยชน์ที่ได้จากการลงโทษด้วยวิธีการอื่นนอกจากการจำคุกในเรือนจำที่ฝ่ายปกครองจะต้องเป็นผู้จัดการและจัดหางบประมาณในการเข้ามาดูแลนักโทษในเรือนจำ กรณีดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำและขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ซึ่งการจัดทำบริการสังคมก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมมากกว่าที่จะคิดถึงประโยชน์ส่วนตนและตอบแทนสังคมที่ตนได้กระทำความผิดไป นอกจากนั้นยังประโยชน์ต่อรัฐเองในการที่จะช่วยประหยัดงบประมาณในการนำมาจัดการและดูแลนักโทษในเรือนจำได้อีกทางหนึ่ง² ตามประมวลกฎหมายอาญา ค.ศ. 1993 (Code penal) มาตรา 131-134 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้มีการกำหนดการคุมความประพฤติไว้เป็นลำดับขั้นของความผิดมั่วฉกฉวยหรือโทษระดับกลาง ส่วนในสหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ฉบับ ได้แก่ The Power of Criminal Court Act 1973 และ Criminal Justices Act 1972, Section 15-19 เป็นกฎหมายที่วางแนวปฏิบัติสำหรับศาลในการมีอำนาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมและจัดให้เป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งหรือเรียกว่า “ประเภทของการลงโทษโดยชุมชน” หรือ “ใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการบังคับโทษปรับในบางกรณี” ส่วนในประเทศ

² กรมราชทัณฑ์, (2555). รายงานสถิติ รท. 102 ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ.2555, (กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์), 19.

นิวซีแลนด์จะมีกฎหมาย The Community Service Order Act 1979 ขึ้นมาโดยเฉพาะที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการบริการสังคมโดยฝ่ายปกครอง³ สำหรับประเทศไทยนั้นเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) ที่บัญญัติให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพหรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานคุมประพฤติในฐานะฝ่ายปกครองกับผู้กระทำความผิดเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและระยะเวลาในการกำหนดชั่วโมงให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ เพื่อให้จำเลยผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามโดยไม่ได้แบ่งประเภทความผิด หรือข้อหาในการคุมประพฤติ กรณีข้างต้นจึงก่อให้เกิดปัญหาการนำผู้ถูกคุมประพฤติในความผิดหลายข้อหามารวมกันอาจจะก่อให้เกิดปัญหาการเลียนแบบการกระทำความผิดได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการมิให้ผู้ถูกคุมประพฤติพัฒนาพฤติกรรมของตนไปในทางที่จะฝึกอาชีพ หรือการรับผิดชอบสังคมด้วยความสมัครใจ

การนำมาตรการทำงานบริการสังคมตามประเพณีฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญามาปฏิบัติเพื่อลดผู้ต้องขังล้นคุก ถ้ามีการลงโทษทางอาญาโดยมีการจำแนกเป็นประเภทของโทษที่หลากหลายให้สามารถเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมกับข้อหาที่ได้กระทำไป เพราะขอบเขตที่จำกัดของโทษในอดีตทำให้เห็นว่าโทษในบางประเภทยังไม่สามารถนำมาใช้ได้ทุกกรณี ทำให้ความมุ่งหมาย หรือผลที่ได้จากการลงโทษนั้น ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษในสหราชอาณาจักรและสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือในหลายๆ ประเทศ ต่างได้มีแนวคิดในการพัฒนาประเภทของโทษให้มีความหลากหลาย โดยได้มีการนำเอาการทำงานบริการสังคมมากำหนดในกฎหมายของตนในลักษณะที่เป็นโทษแทนที่โทษจำคุก หรือโทษปรับ หรือใช้ในกรณีเป็นโทษเสริมเพื่อลดการนำผู้กระทำความผิดเข้าเรือนจำ เพราะมีมาตรการลงโทษที่สามารถเป็นกลไกรองรับโดยรัฐไม่จำเป็นต้องเสียงบประมาณในการดำเนินการ เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหราชอาณาจักร พบว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการลงโทษและเพื่อเป็นการชดเชย และแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ ต่างมีแนวทางในการพัฒนาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกฎหมายของตนเพื่อนำมาใช้ได้อย่างเต็มรูปแบบและแพร่หลายด้วยการเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการลงโทษด้วยวิธีดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลและหลักกฎหมายต่างประเทศข้างต้น

2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้เสียหายในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัด และฟื้นฟูผู้กระทำความผิด พบว่า ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (1) ระเบียบ

³ กรรข นาควิเชตร และคณะ, (2555), การศึกษารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน, (กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ), 82.

ราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วย การกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน และแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคม หรือสาธารณะประโยชน์และการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. 2546 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เสียหายในคดีมีส่วนร่วม ในการกำหนดแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมเมื่อพ้นโทษ หรือความผิดแล้วไม่สามารถจะอยู่ร่วมกัน หรือใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้ เพื่อให้เป็นการร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้เสียหายในการมีส่วนร่วมพัฒนาพฤติกรรม ของผู้กระทำความผิดและเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อย่างมีประสิทธิภาพและปรับเปลี่ยนนิสัยของผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง จากการศึกษากฎหมาย ต่างประเทศในการพิจารณาแนวทางการคุมประพฤติของสำนักงานยุติธรรมชุมชนแจ๊คสันเคาน์ตี และสำนักงานยุติธรรมมลฑ์นอร์ท เคาน์ตี มลรัฐออริกอน ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วจะเห็นว่า ทั้งสองสำนักงานดังกล่าวจะเน้นการคุมประพฤติใน 2 ทิศทาง คือ มุ่งแก้ไขที่ตัวผู้กระทำความผิด มิให้กลับมามีความผิดอีก และแก้ไขเยียวยาสังคม ผู้เสียหายที่ได้รับ ความเสียหายเดือดร้อน จากผู้กระทำความผิดโดยการกำหนดให้มีโปรแกรมการคุมประพฤติ⁴

ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวแบ่งออกไปตามประเภทของผู้กระทำความผิด เช่น ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งมีการจัดระดับความเสี่ยงสูงและต่ำในบรรดาผู้กระทำความผิด ที่ต้องรับการคุมประพฤติ รวมทั้งเน้นรูปแบบในการคุมประพฤติโดยตระหนักถึงความหลากหลาย ด้านวัฒนธรรมและเชื้อชาติ ครอบครัว การตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลรอบด้าน มีการพัฒนา พฤติกรรมของผู้ถูกคุมประพฤติในด้านความรับผิดชอบคุมประพฤติเพื่อบรรเทาให้ผู้กระทำความผิด ได้แสดงความรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตน เพิ่มช่องทางการให้บริการกับกลุ่มที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำทั้งให้ความสำคัญต่อสิทธิและความต้องการของผู้เสียหาย และการเยียวยาความเสียหายให้แก่ชุมชน หรือที่เรียกว่าระบบของกระบวนการยุติธรรมชุมชน ความยุติธรรมตามประเพณี หรือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์⁵

ส่วนการคุมประพฤติของสหราชอาณาจักรได้กำหนดให้มี “โปรแกรมการให้บริการ” (Interventions) และผลลัพธ์เบื้องต้น (Initial outcomes)⁶ ซึ่งเป็นผลเกี่ยวกับการจัดการกับสาเหตุ แห่งการกระทำผิดที่แก้ไขได้ยาก (Criminogenic needs) อันประกอบด้วย ปัจจัยจำเป็นพื้นฐาน แก่การครองชีพ เช่น ที่อยู่อาศัย การศึกษา การฝึกอาชีพ การมีงานทำ ครอบครัวและบุตร ยาเสพติด และสุรา สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต ความคิดทัศนคติและพฤติกรรม การเงิน รวมทั้งการจัดการ

⁴ กรกช นาควิเชตร และคณะ, (2555), การศึกษารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชน, (กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ), 37-38.

⁵ กรมคุมประพฤติ, (2540), ความสัมฤทธิ์ผลของงานคุมประพฤติในการแก้ไขผู้กระทำความผิด, (กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม), 23.

⁶ The Criminal Justice and Court Services Act 2000 Chapter 43, Schedule.

กับความเสียหายที่ผู้กระทำผิดจะทำร้ายผู้อื่น หรือตนเอง แนวโน้มที่จะกระทำผิดขึ้นใหม่อีกลดลงหรือไม่

เมื่อพิจารณาทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขผู้กระทำผิด (Correction theory) รวมทั้งทฤษฎีเมตตาธรรม (Grace theory) ทฤษฎีสัญญา (Contract theory) หลักการยอมรับบรรทัดฐานของชุมชน (Norm affirmation) หลักการสมานฉันท์ (Restoration) หลักความปลอดภัยของสาธารณะ (Public safety) ทฤษฎีอรรถประโยชน์ของเอนแธม (Utilitarianism theory) ทฤษฎีนิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยาของรอสโค พาวนด์ (Sociological jurisprudence theory)⁷ พบว่าเป็นวัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติที่คุ้มครองและป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ควบคุมป้องกันผู้กระทำผิดมิให้กระทำผิดซ้ำ ให้โอกาสผู้กระทำผิดปรับตัวเป็นคนดี และช่วยให้ผู้กระทำผิดสามารถช่วยเหลือตนเองได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 7 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการคุมประพฤติทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น แล้วจะเห็นว่า ผู้ติดยาเสพติดให้โทษให้ถือว่าเป็นผู้ป่วยที่ต้องการ การรักษามากกว่าการถูกลงโทษทางอาญา จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มาจากผู้ที่มีความรู้สภววิชาการมาช่วยกันออกแบบ และมีส่วนร่วมกำหนดหลักเกณฑ์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งหลักการเหล่านี้ควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดทางอาญาด้วย เพราะมาตรการในการรอกการลงโทษและรอกการกำหนดโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 นั้น ยังไม่มีมาตรการเพียงพอในการจะทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเกิดความรับผิดชอบกับการกระทำความผิดของตน

ดังนั้น เพื่อให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฟื้นฟูบุคคลผู้กระทำความผิด จึงให้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบเข้ามามีบทบาทและหน้าที่ในการที่จะคุมประพฤติผู้กระทำความผิดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนที่จะรู้ถึงสภาพแวดล้อม และความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเห็นว่า กรมคุมประพฤติควรร่าง หรือปรับปรุงระเบียบในการคุมประพฤติ โดยให้ถือลักษณะ ประเภท หรือข้อหาความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่มีมูลเหตุจูงใจที่แตกต่าง กันไปคุมประพฤติตามลักษณะของเจตนาในการกระทำความผิดและควรให้สังคมรวมถึงผู้เสียหาย ในความผิดนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข เยียวยา บำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อให้ตรงกับความต้องการของสังคม รวมถึงผู้เสียหายและจุดประสงค์แห่งการคุมประพฤติให้เป็นรูปธรรม

⁷ จรัญ โฆษณานันท์, (2550), **นิติปรัชญา**, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง), 75.

และสามารถปฏิบัติงานได้จริง รวมทั้งกำหนดรูปแบบของคณะกรรมการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อกำหนดเงื่อนไขและแนวทางเพิ่มเติมจากระเบียบกลาง รวมถึงจำนวนชั่วโมงในการทำงาน บริการสังคมและสาธารณประโยชน์โดยอาจประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา นักจิตวิทยา หรือแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้นำชุมชนโดยให้เป็นความเห็นชอบจากกรมคุมประพฤติ และเจ้าพนักงานคุมประพฤติ ดังต่อไปนี้

3.1 การนำมาตรการการทำงานบริการสังคมตามประเภทฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญามาปฏิบัติเพื่อลดผู้ต้องขังล้นคุกโดยควรมีการบัญญัติมาตรการเสริมเพื่อเป็นทางเลือก ในการลงโทษเพิ่มเติม โดยการให้ทำงานบริการสังคม ซึ่งเป็นวิธีการลงโทษแนวใหม่ที่มีความ หลากหลายเหมาะสมกับการกระทำความผิดแต่ละประเภท ทั้งเป็นการมุ่งเน้นหลักในเรื่องการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้ อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของสังคม ในขณะที่เดียวกัน ก็สามารถรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า โดยถือว่าผู้กระทำความผิดที่ร้ายแรงมากเท่านั้นที่มีความ จำเป็นจะต้องเข้าสู่ระบบเรือนจำ

นอกจากนั้น ควรกำหนดให้เป็นมาตรการเสริมแทนโทษจำคุกระยะสั้น นอกเหนือจาก การใช้เป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติ ตามมาตรา 56 โดยเพิ่มการทำงานบริการสังคมให้เป็นโทษ ทางเลือกแทนโทษจำคุกและกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งให้ ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมในลักษณะของโทษได้ หรือมีการใช้อย่างเป็นอิสระโดยไม่ต้องอยู่ ภายใต้อาณัติของการคุมประพฤติเพียงอย่างเดียว ซึ่งใช้ในกรณีที่บุคคลในความผิดเล็กน้อย หรือ ประมาท หรือลงโทษและควรใช้โทษกักขังในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคดีต้องโทษ ล้นเรือนจำ ซึ่งน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมได้มากกว่าการนำเขาไปกักขังไว้ และควรกำหนด ให้เป็นมาตรการเสริมแทนโทษปรับเพราะวิธีการบังคับค่าปรับนั้นมักเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะกรณีที่ผู้ต้องโทษไม่มีเงินชำระค่าปรับก็ต้องถูกลงโทษกักขังแทนค่าปรับนั้น หรือร้องขอ ทำงานบริการสังคมแทน ดังนั้น จึงเสนอว่าหากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่อาจบังคับค่าปรับได้ หรือศาลเห็นว่าไม่สมควรให้ปรับก็ให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลย-พินิจสั่งให้ทำงานบริการสังคม แทนค่าปรับนั้นได้ โดยพิจารณาสภาพความผิดประกอบ หากร้ายแรง หรือส่งผลกระทบต่อสาธารณสุข เป็นอย่างมากเห็นควรไม่อนุญาตให้ทำงานแทนค่าปรับ ศาลก็อาจจะใช้ดุลย-พินิจสั่งให้กักขังแทน ค่าปรับก็ได้ เมื่อมีข้อสงสัยว่าผู้ต้องหาจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ แต่หากเป็นความผิดในคดีเล็กน้อย และศาลเห็นว่าไม่อาจบังคับค่าปรับได้ หรือศาลเห็นว่าไม่สมควรปรับก็สั่งให้ทำงานบริการสังคม แทนก็ได้โดยไม่ต้องรอให้มีคำร้องขอจากจำเลยก่อน นอกจากนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจในการจัดการควรมีการร่างกฎหมายที่ว่าด้วยการทำงานบริการสังคมโดยเฉพาะและ มีการกำหนดกรอบระยะเวลาทำงานขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ให้เหมาะสมสำหรับการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด รวมทั้งกำหนดรูปแบบและลักษณะของงานให้เป็นหมวดหมู่ว่าเหมาะสมกับสภาพ ความผิดประเภทใด ให้มีความชัดเจนและเป็นระบบเพื่อให้สามารถรองรับกับการนำมาตรการ ทำงานบริการสังคมมาบังคับใช้ต่อไป

3.2 ปัญหาการคุมประพฤติภายใต้หลักเกณฑ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตั้งคณะกรรมการคุมประพฤติ ควรให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่เรียกว่า “คณะกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา” เป็นคณะกรรมการกลางในระดับฝ่ายการเมืองและฝ่ายปกครอง เป็นผู้กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาตามลักษณะของข้อหา หรือความผิดโดยให้มีอำนาจและโครงสร้างเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 7 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 7 บัญญัติว่า

“ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้
2. เสนอแนะรัฐมนตรีในการประกาศเกี่ยวกับศูนย์แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา
3. แต่งตั้งและถอดถอนอนุกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา
4. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาของคณะอนุกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา
5. เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา หรือการควบคุมตัว
6. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจพิสูจน์การกระทำความผิดและการส่งตัวผู้เข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ
7. วางระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมและการย้ายตัวผู้ต้องหาในระหว่างการตรวจพิสูจน์ผู้กระทำความผิดอาญา
8. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว
9. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรวจสอบและติดตามผลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาของผู้ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว
10. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัย หรือคำสั่งของคณะกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา
11. วางระเบียบเกี่ยวกับการเยี่ยมและการติดต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาในระหว่างการตรวจพิสูจน์ หรือการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู
12. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการลดและการขยายระยะเวลาการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา
13. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานผลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาติดต่อคณะกรรมการและวิธีการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ รวมทั้งผลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ

14. วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษผู้ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ
เงื่อนไข และข้อบังคับ

15. วางระเบียบอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

16. พิจารณาเรื่องอื่นๆ ตามที่รัฐมนตรีมอบหมายและปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้
เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ”

และให้มีอำนาจในการพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความ
ผิดอาญา ในเขตพื้นที่ต่างๆ ตามความเหมาะสม ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
เป็นประธาน คณะกรรมการ แพทย์หนึ่งคน นักจิตวิทยาหนึ่งคน นักสังคมสงเคราะห์หนึ่งคน
และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เกินสองคนเป็นอนุกรรมการ
และให้ผู้แทนกรมคุมประพฤติหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้
ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และกรณีแพทย์
ให้พิจารณาแต่งตั้งจากจิตแพทย์ ถ้าไม่อาจแต่งตั้งจิตแพทย์ให้แต่งตั้งจากแพทย์อื่นที่เหมาะสมและ
จำนวนคณะอนุกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญามีกี่คณะให้คณะกรรมการ
พิจารณาแต่งตั้งโดยคำนึงถึงปริมาณคดีเกี่ยวกับอาญาที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น โดยกำหนดให้
คณะอนุกรรมการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญามีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้กระทำความผิดอาญาฐานใด
2. ติดตาม ดูแลการควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่างการตรวจพิสูจน์ หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ
ผู้กระทำความผิดอาญาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด
3. พิจารณาย้ายตัวผู้เข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาจากสถานแก้ไข
บำบัด ฟื้นฟูแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งพิจารณาลด หรือขยายระยะเวลาการแก้ไข บำบัด
ฟื้นฟู
4. พิจารณานุญาตให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูในระหว่าง
การปล่อยชั่วคราว
5. แจ้งผลการตรวจพิสูจน์ หรือผลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูต่อคณะกรรมการ พนักงานสอบสวน
หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี
6. พิจารณาแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูแก่ผู้ต้องหาที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในฐานะ
ความผิดที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา
7. ติดตาม ดูแลการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญาของผู้เข้ารับการแก้ไข บำบัด
ฟื้นฟูในเขตอำนาจของตนให้เป็นไปตามแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา
8. พิจารณาผลการฟื้นฟูแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูตามแผน
9. เสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับวิธีการตรวจพิสูจน์ และวิธีการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู
ผู้กระทำความผิดอาญา

10. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ
แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอาญา

11. พิจารณาเรื่องอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และหลักเกณฑ์และวิธีการ
ในการพิจารณาตามข้อ 1, 3, 6 และ 8 ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

โดยให้มีที่มาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บุคคลภายในชุมชนที่น่าเชื่อถือและหน่วยงานปกครอง
ส่วนท้องถิ่นภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบเข้ากำหนดหลักเกณฑ์และงานคุมประพฤติ

บรรณานุกรม

- กรรข นาควิเชตร และคณะ. (2555). **การศึกษารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน โดยมีส่วนร่วมของชุมชน**. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- กรมคุมประพฤติ. (2540). **ความสัมฤทธิ์ผลของงานคุมประพฤติในการแก้ไขผู้กระทำความผิด**. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรม.
- _____. (2549). **คู่มือการปฏิบัติการทำงานบริการสังคมสำหรับพนักงานคุมประพฤติ**. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ.
- กรมราชทัณฑ์. (2555). **รายงานสถิติ รท. 102 ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ.2555**. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- คณะกรรมการประสานงานองค์กรสิทธิมนุษยชน (กปส.). (2544). **สิทธิมนุษยชนรวบรวม สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่สำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ ฟรีดริค เอแบร์ท (FES).
- คณะทำงานเพื่อการศึกษาและเสนอแนวทางพัฒนางานแรกรับ คณะอนุกรรมการพัฒนางานแก้ไข เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2537). **การศึกษาประเมิน กระบวนการดำเนินงานแรกรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะ กรณีของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง**. กรุงเทพฯ: ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2550). **นิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2551). **นิติศาสตร์เชิงสังคมวิทยาของ R.Pound** สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2555, จาก <http://hotcha.gulife.com/diary/?date=2008-01-11%2000:00:00&page=3>
- _____. (2554). **การลงโทษตามหลักทัณฑ์วิทยา (Penology)**. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2557, จาก <http://boonyachinda.blogspot.com/2011/05/penology.html>.
- นัทธี จิตสว่าง. (2541). **หลักทัณฑ์วิทยา**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นัทธี จิตสว่าง. (ม.ป.ป.). **นักโทษล้นคุกกับมาตรการทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด โดยไม่ใช้เรือนจำ**. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2557, จาก [https://www.gotoknow.org/posts/497865\[2557, 24 กันยายน\]](https://www.gotoknow.org/posts/497865[2557, 24 กันยายน]).
- Andrew Ahworth. (2006). **Principles of criminal law**. Oxford: Oxford University Press.
- Pease, Kan. and Mcwilliam, Wiliam. (1980). **Community Service by order**. Amsterdam: Academic Press Ltd.
- Smith, Alexander B. and Pollack, Warriet. (1972). **Crime and justice in a man society waltham mass**. New York: Xray College.

Ugwudike, Pamela. and Raynor, Peter. (2000). **Making national standard work: A study by HMIP of enforcement practice in communities penalties.** London: Social Sciences Collection.

World congress on probation. (2556). **World congress on probation and Strategic meeting on electronic monitoring.** London: Ministry of Justice National offender Management of Service.